

Observatoriul este de două ori în săptămână, miercuri și sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu poșta în lăuntrul monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 an 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a și a trei'a câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu s'eu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatimile poștei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 30.

Sibiu, 14/26 Aprile 1879.

Anulu II.

Cuventulu

Escelentiei Sale Inaltu Preasantitulu Domnu Archiepiscopu Mironu Romanulu la deschiderea sesiunii sinodale 1879.

Prea stimateiloru Domni, Iubitiloru frati, Iubitiloru fi sufletesci!

Sinodulu, în care ne într'unimu astadi, este alu diecelea în eră noua, inaugurata în viața noastră bisericească prin crearea și introducerea Statutulu organiciu. Sunt aprópe diece ani, de candu clerulu și poporulu din întreaga metropoliă noastră eserciteadia incurgere decisiva în conducerea și administrarea trebitiloru bisericesci, cari mai înainte erau depuse cu totul în man'a arhieriloru eparhiali.

Acesti diece ani ocupati de o activitate încordata a clerulu și poporulu pe terenulu bisericescu, sunt chiaru apti de a fi coprinsi într'unu periodu, pentru a se examiná și constatá rezultatele vietii constitutionale bisericesci dintrensulu, puse în comparare, nu numai cu rezultatele altorlu asemenea perióde de mai înainte, ci și cu trudele și sacrificiele comune, ce s'au recerutu la aceleasi rezultate.

Candu amintescu aceste, de felu nu am intentiunea de a intrá de astadata și la acestu locu cu deamenuntulu în cercetarea comparativa a tuturoru folóselor, ce le avemu din nou'a regulare a trebitiloru noastre bisericesci dupa principiile constitutionalismulu. Domniile Vóstre, cari în partea cea mai mare a'ti participatu și la sínódele din trecutu și ati primitu mandate și pentru noulu periodu sinodalu, de buna s'ema veti fi studiatu întrebarea atinsa de mine și veti fi avendu convingere firma despre vitalitatea noeloru institutiuni bisericesci depuse în Statutulu nostru organiciu.

Nu potu inse, cá la împlinirea primulu periodu de 10 ani din viața noastră constitutională bisericească se nu constatediu și eu celu pucinu în generalu rezultatulu esperientelor mele de pe acestu timp, și chiaru pentru ca se fiu bine priceputu, ilu spunu în pucine cuvente: ca adeca eu felicitedi biserica noastră natională, pentru ca 'i-a succesu a'si creá, a'si asigurá și din ce în ce a'si desvoltá institutiunile liberale, ce ni le da statutulu organiciu; pentru ca aceste aducu mai aprópe, potu dice léga înpreuna pre cleru și pre poporu, escita în tóte clasele credinciosiloru interesarea viua pentru binele

comunu în viața bisericească, dau indemnu la cooperare din tóte partile spre scopurile comune, asigurá moralulu, dreptatea și ecuitatea, și sunt menite principalmente a sterpi tóte abuserile de pe terenulu bisericescu.

De alta parte inse nu potu retacea nici acea esperientia a mea: ca uneori poporulu nostru, tieranulu mai alesu, dar' ici-colea chiaru și unii din clasele mai inteligente inca nu se sciú folosí bine și corectú de drepturile, ce i le dau nouele institutiuni organice în viața bisericească; alții érași sunt reci, se nu dicu straini fatia de obligamintele lorú catra biserica; alții în fine nu sciú sau dóra nu voiescu a sci legatur'a, în care stau institutiunile mai noue ale bisericești noastre particulare cu cele vechi ale bisericești universale, între cari ambele trebuie se existe cea mai perfecta armonie.

Inse tóte aceste scaderi și dóra și altele ce póte ca se voru mai esperimentá în viața practica, nimicu nu detragu din valórea interna a institutiuniloru noastre bisericesci, a carora basa este statutulu organiciu; pentru ca tóte astfelu de scaderi sau fia și rataciri din partea singuraticiloru nu sunt productulu noeloru institutiuni, ci alu nepriceperii individuale, carea prin invetiaturi, svaturi și îndrumari corespunditóre se póte lesne îndreptá.

Ce 'mi face mie unica îngrijire seriósa este, ca sinodalitatea și preste totu noulu organismu alu nostru bisericescu recere dela publiculu nostru mi-diulóce și sacrificii materiale, despre cari fara esagerare potu dice, mai alesu acum la începutu: ca ele trecu preste tóta proportiunea în care ar trebui se stea cátra rezultatele factice ale sinodalitatii, și adaugenduse din anu în anu voru deveni, daca inca n'au devenitu, o sarcina nesupportabila pentru credinciosii bisericești noastre.

Dara și în acésta privintia ne potemu ajutorá, daca de o parte în adunarile noastre bisericesci vomu tiné contu la timpulu pretiosu, și nu vomu întinde discussiuni lungi rapitóre de timpu chiaru și asupra obiectelor de mai pucina însemnate; ear' de alta parte daca facéndu posibilá reductiune în spesele adunariloru noastre, ne vomu pune toti cu totii, a ne folosí de tóte ocasiunile binevenite, spre a castigá ánimile credinciosiloru nostri preste totu, dar' mai alesu ale celorú cu stari mai bune, pentru ide'a de unu fondu centralu, din care se se acopere tóte erogatele ce le cere sinodalitatea.

Daca ne va succede a ne regulá în punctulu acesta și a delaturá scaderile atinse mai susu: atunci cu totu dreptulu vomu poté fi mandri de constitutiunea bisericești noastre, carea ne garantédia progressele cele mai multiamitóre în toti ramii vietii noastre bisericesci; atunci vomu vedé realizate pe deplinu dorintiele noastre cari ne-au într'unitu într'o biserica natională și au produsu frumósele institutiuni liberale ce le avemu cá nicairi în alta biserica.

Dupa aceste contandu la tactulu întieptu și conlucarea zelósa a D-Vóstre a tuturoru, sesiunea sinodulu ordinariu alu archidiecesei noastre transilvane pentru anulu curentu 1879 o declarú de deschisa.

Mironu Romanulu m. p.,
(„Teleg. rom.“) arhieriscopu.

Adress'a sinodulu bisericești gr.-or. romane din Transilvani'a catra Maiestatea Sa Imperatulu.

Maiestatea Vóstra, cesara și apostolico-regésca! Preagratióse Dómne!

Biserica greco-orientala romana din Transilvani'a fiindu coadunata prin reprezentantii sei în sinodu ordinariu chiar' acuma, candu tóte popórale din monarchie emuleadia într'u a'si manifestá nemarginit'a bucurie pentru ca au rara norocire de a celebrá iubileulu de 25 de ani alu fericitei casatorii a preagratióselu lorú Domnitoriu, vine cu cea mai adenca supunere a'si substerne din acestu placutu incidentu omagie și sincerele sale felicitari la preinaltulu Tronu alu Maiestatei Vóstre.

Daca este în monarchia noastră poporu, care datoresce gratitudine bunulu seu Domnitoriu, acela în prim'a linie este poporulu romanu greco-orientalu și cu deosebire credinciosii archidiecesei noastre; pentru ca tóte binefacerile și libertatile, de cari se bucura acésta biserica, isi au originea și desvoltarea lorú în domnia Maiestatei Vóstre.

Candu dara ne grabimu și noi a Ve aduce tributulu celu mai placutu și celu mai sinceru alu lealitatii noastre la acésta ocasiune plina de bucurie Ve încredintiamu despre neclatit'a fidelitate eredita dela stramosii nostri catra Tronulu și Dinasthia Maiestatei Vóstre, și totodata imploram dela Atotopotintiele Dumnedieu daru abundantu și tóta

Foisió'a „Observatoriulu“.

Domnisió'a Esopu.

Novela de: Charles Deslys.

Traducere de: Dimitrie Petrescu.

(Urmare.)

IV.

V'aduceti a minte de garda mobila?

Erá o neadormita și valorósa phalanga în care cei mai betrani aveau doue-dieci de ani. Totu ceea ce erá mai infocatu, mai teneru, mai aventuros, toti cavalerii d'Assas dupa poduri, toti Latour-d'Auvergne din ateliere acei din generatiunea ce 'si simtiá unu bastonu de marésialu în giberna (vitielulu) lorú, se aruncasera cu ochii închisi în acestu corpu francu, în acésta avantgarda, carea pentru a cuceri lumea nu i-a lipsitu de catu unu Bonaparte esitu din scóla de la Brienne.

La 24 Februarie erau nisce recruti, la 24 Martie erau soldati vechi, betrani din vremea vechia. Cateva septemani inca, aveau se devina eroi.

Art'a, sciinti'a, bogati'a, nobletia chiar' se gaseau reprezentate aci într'unu modu demnu. N'am vediutu eu între densii pe bravulu meu cameradu Gaschon de Molines, gentilomu și poetu totu deodata? Nu se numerá asemenea între ei si eroulu acestei povestiri, Bernardin de Vallombreuse?

Acolo, cá în tóte partile, și chiar' din prim'a di, se facuse iubitu. În necazulu aristocraticești sale infatisiari, în necazulu unoru glume anti-republicane, devenise repede, copilulu resfatiatu, papusic'a batalionulu. Trebue se spunemu insa, ca acésta nu se facuse fara óre care greutate. Paritanii, batausii, cei venosi voiserá a luptá contra acelei aplecari. Dar' marquisulu nostru erá totu

asia de bunu soldatu cá si gentilomu. Ghiontii sei valorau catu si loviturile sale de spada. Fusesse darnicu si in unii si in altele. Adaogati pe langa acésta ultimii sei ludovici aruncati pe ferestrele casarmei cu acea gratie atragetóre alu carei secretu ilu avó si veti întielege fara osteneá ca, la alegerea oficiariloru, Bernard de Vallombreuse fu numitu capitanu aprópe cu unanimitate.

O luna în urma, compania sa se distingea între tóte prin disciplin'a ei și prin infatisiarea ei martiala. Grenadirii însusi ai marelui Fredericu n'ar fi parutu de catu nisce simpli recruti.

Dilele lui Iuniu sossir'a.

Capitanulu Vallombreuse, s'eu mai bine dupa cum ilu numeau de ordinariu, capitanulu Bernard luá cu asaltu nu mai sciú cate baricade, si pe cea din urma, cadiu lovit de nu mai sciú cate glóntie.

Ilu crediura mortu. Adevérule e ca nici nu i lipsea multu. Dara o vechia dicétoare a familiei asigurá, ca Vallombreusii n'au numai unu sufletu. Dumnedieu i permise de a dá o ultima proba despre acésta. În dio'a chiar' candu generalulu seu i aducea crucea de onóre, potú se se ridice pe cote si se murmure: Multimimiu! Apoi recadiu într'unu felu de nesimtire în care esistentia sa, aternata cá de unu firu, nu i se mai parea de catu unu visu.

În aiurarile sale visá si vedea neincetatu planandu în giurulu seu, de asupra sa, duoi mari ochi negri plini de devotamentu si îngrijire.

La ori ce ora se desteptá ranitulu, acei duoi mari ochi negri erau totdeauna acolo. Veghiau în întunereculu noptiei cá unu îndouitu pharu, ce luminédia marinaruluiu ratacitu într'unu nópte furtunosá.

Intr'un'a din dile în fine, nóptea fu brasdata de unu fulgeru. Pentru unu momentu Vallombreuse isi recapeta cunoscentia, amintirea, si indata murmurá:

— Hei!! tu esti Bernardino!

— Negresitu, respunse ea; nu e óre aci loculu meu, si alu tatalui meu?

Bernard urmandu directiunea gestulu fetei, zarí

pe betranulu Esopu care, nu departe de acolo, cu ochii plini de lacrimi, zimbea vediendu'lu reintorsu la viața.

Cá si cum acésta priveliste l'ar fi galvanisatu, Vallombreuse se ridicá si cu o voce tremuranda de emotiune, striga:

— Oh! amicii mei, singurii si adevératii mei amici! . . .

Urma dupa aceea unu lesinu profundu. Si multe dile trecura inca pana ce mediculu se póta respunde de viața lui.

Sossi în fine si convalescentia.

Rediematu pe braciulu finei sale, Vallombreuse factu primii pasi prin camera, ceva mai tardiu prin gradina. Eráu în midioloculu verei. Sórele trimitea în abondantia caldele sale radie naturei ce se aflá în toiulu înfioriei. Pretutindeni flori si cantece de paseri. Vallombreuse erá veselu, vorbitoru cá si densele. Si se simtiá inviandu în midioloculu acestei calde atmosfere parfumate. Nimicu nu e dulce, nimicu nu e rapitoru cá aceste convalescentie din tineretie. Ea sórbe dintr'ens'a o noua viața, noue ilusiuni, o noua virginitate de sentimente, o a dou'a copilarie. Bernard erá încantatu de ran'a sa. Nici odata nu se simtise mai invioratu, mai veselu si mai fericitu.

I placea mai cu s'ema se stea de vorba cu fin'a sa. Adevérule e ca Bernardin'a nu mai erá selbatic'a copila din parculu de la Vallombreuse. Acesti trei ani petrecuti la Sacré-Coeur i mai inblandisera firea, si i mai deschisesera mintea. Ce e dreptu, nu erá frumósa. Lung'a ei talia lipsita de ori ce gratie, lungile ei bratie slabe si manile ei rosii stabileau inca unu hotaru, destulu de marcatu, între scoaritia si tener'a feta, între adolescenta si femeia. Nici unu cugetu de amoru nu se potea desteptá la vederea ei. Dar erá destépta si instruata. Ea placea prin vioiciunea, prin originalitatea sa, printr' unu felu de atractiune stranie ce emaná din tóta persoana ei cá si parfumulu unei plante de Alpi. Densa fusesse pentru ranitu cá unulu din acei buni angeri, ce reunescu la o lalta si unu devotamentu de sora si o amicitie de frate.

binecuvântarea asupra Maiestății Vostre, asupra Maiestății Sale preagratiōsei nōstre Dōmne, asupra Altetiei Sale cesare si regesci a clironomului si preste totu asupra intregi auguste case domnitōre.

Sibiu, la 9/21 Aprile 1879.

Ai Maiestății Vostre

cei mai credintiosi supusi:

Sinodulu bisericeii greco-orientale romane din Transilvania.

Mironu Romanulu m. p.,
archieppu si metropolitu.

Eugenu Brote m. p.,
notariu generalu.

Atitudinea nōstra fatia cu magiarisarea scōleloru populari-elementarie!

(Urmare si fine.)

In intrēg'a provincia metropolitana a nōstra ortodoxa avemu trei institute teologice-pedagogice paralele, inpartite in câte 4—6 clase, cu numerulu recerutu de professori, carii propunu astadi studiile prescise de autoritatea confessională in atâtea ore de prelegeri pe septemana. Se afirma din cutare parte, că in aceste institute dejă si până acum, ba dōra cu multu mai de inainte se propune si limb'a magiara in cetire si scriere. Ei, dara legea nu se indetulesce acum numai cu atâtea, ea pretinde absolutu imposibilulu, că elevii-pedagogici se invetie limb'a magiara in celu mai strictu si perfectu modu intuitivu, gramaticalu, intocmai paralelu cu cealalte studii si cu asia efectu, că ei in calitate de invetiatori se o pōta propune si baietiloru in scōlele elementari nemagiare.

Cualificatiunea acēsta are a se constatā prin unu esamenu specialu prescisu de ministrulu cultelor si alu instructiunei publice; (§. 3) in presentia si cu participarea inspectorului reg. de scōle; ēra cei ce dupa absolvarea cursuriloru preparandiali până la anulu 1882 nu voru putea aretā desteritate in limb'a magiara de ajunsu, (§. 6 alinea 1), nu voru putea obtinē decretulu (diplom'a) de invetiatori. Dintre miile de invetiatori actuali dela sutele de scōle confessionali de ale nōstre pedagogice, „cāti sciu vorbi, ceti si scrie unguresce?” cāti voru fi in stare se pōta invetiā in decursu de patru ani? Grea si gingasia este acēsta intrebare. Pre cātu se scie, cei din archidieceas'a transilvana si cei din eparchi'a Caransebesiului, precum si cei din partile banatiene incorporate eparchiei Aradului, mai de locu nu o sciu si nici cā o voru putea invetiā acēsta limba inpusa si conditionatōria de esistenti'a lor. Pōte cā o voru scie si invetiā cei din partile ungurene, crisenii si bihoreni amestecati cu magiarii(?)

Va casiunā multe fatalitati acēsta lege si teo-

Adesea, cu tōte acestea, raspundea intr'unu modu atatu de minunatu, avea niste pareri asia de delicate, o sensibilitate atatu de poetica, in catu Vallombreuse se minunā.

— Bernardino, strigā elu atunci, cum dracu ai invetiati, ai ghicitu tōte acestea? ... Cine te a facutu asia de destēpta si incantatōre?

— Dar', dta insuti, nasiule, raspundea ea; nu esti dta care ai hotaritu, ba ai staruitu, se intru intr' una din cele mai bune monastiri din Parisu?

— Adeveratu, murmura Bernard. Numai, mi se pare cā amu uitatu se platescu pensiunea ta.

Esopu midiuloci:

— 'Mi amu permis se platescu eu. Dar' ce face cu asta? erā o dorintia, unu ordinu alu domnului marquisu. Totu meritulu cade asupra d-lui marquisu.

Dreptu orice respunsu, Vallombreuse i intinse man'a.

Apoi, de odata, far' de veste:

— Ean' spune'mi, cum stau cu averea mea?

— Ah! domnule marquisu, nu me mai intrebā.

— Fia! consimti tenerulu seu domnu, si acēsta cu atatu mai multu, cā cu catu 'mi-ai dā mai multe espicatiuni, cu atatu le asiu intielege mai pucinu. Mai bine, se lasamu a fi dusi de curentulu viatiei. Viatia e atatu de dulce!

Cinci-spre-diece dile mai trecura asia, dupa cari, intr'o buna diminētia, Bernardin'a veni se-si ia diua buna dela nasiulu seu.

— Dā unde te duci? o intrebua elu.

— Me intorcu la monastire, respunde densa. Aceste doue luni pe cari le am petrecutu lenga dta erau vacanti'a mea.

— Biata copila!

— Nu me plange, nici odata nu o am petrecutu mai bine.

— Dieu! Atunci me voiu sili se fiu ranitu la anulu totu pe timpulu acesta ... se ne vedemu sanetosi, fina.

In dilele urmatōre, marquisulu erā tristu. I lipsiā ceva.

Dar' unu decretu aparū, acordandu oficiariloru din gard'a mobila recompens'a de a putea trece in armat'a regulata cu gradulu lorū seu ceva asemenea.

Vallombreuse nu astepta se i se strige la urechie. La finea septemanei, elu debarcā in Afric'a, in calitate de locotenentu la alu 2-lea regimentu de zuavi.

(Va urmā.)

logiloru absoluti, candidati de preotie, cari, conformu unoru dispositiuni ale regulamentelorū sinōdeloru eparchiali — sunt quasi obligati mai anteiu a se aplicā si a servi cā invetiatori, ba cum se scie, multime din ei sersescu cā atari si astadi; prin urmare mesurile legei de siguru nu se voru aplicā numai cu privire la elevii instituteloru pedagogice, adeca studiulu limbei magiare nu se va propune numai acelora, ci si celoru din cursurile teologice, dēca sustatōriele dispositiuni se voru tineu si mai departe in vigōre, cā teologulu absolutu se sersesca cātiva ani cā invetiatoriu inainte de a se preoti. Altcum ar fi intr'adeveru fōrte curiosu, cā dascalulu se scie, ēra pop'a se nu scie limb'a pe care baietii poporului nostru dela sate sunt siliti se-o invetie, cā se pōta fi patrioti adeverati.

Auctoritatile nōstre confessionali voru fi puse la cea mai grea proba de atitudine, fatia cu esecutarea acestei legi ingeratōria si lovitōria in dreptulu autonomiei nōstre bisericesci. Legea odata votata de parlamentu si sanctionata, fara tōta indoial'a o vomu respectā si ne vomu supune ei. Dar autoritatile si organele nōstre confessionale, tinendu contu de argumentele problemei espuse in representatiunea capiloru nostrii bisericesci, se priveghiedie si se iea o „atitudine solidara“, conscientiōsa si circumspecta fatia de aplicarea si mai vertosu de esecutarea mesuriloru acestei legi, cā organele regimului — prin interpretari esagerate, indatinatē — se nu trēca marginile sferei de activitate, si la efectuarea visitatiunei, inspectiunei si controlei se procēda mai drasticu si vecsatoriu fatia de bietii elevi, resp. candidati invetiatoresci, apoi fatia de invetiatorii scōleloru nōstre confessionali si de fragedi, pruncuti ai poporului nostru dela sate, siliti se invetie limb'a compatriotiloru magiari, — domni ai nostri politici.

Dēca autoritatile nōstre eclesiastice voru grigi cā si organele nōstre de supraveghiare si inspectiune a scōleloru nōstre confessionali si preste totu asupra invetiamentului intuitivu se fia capabili spre a corespunde grelei, si cā nici candu inportantei chiamari a lorū, — atunci lasu cā lumea cea civilisata si nepreocupata se va convinge despre adeverulu necontestabilu alu argumentelorū protestatōre din representatiunile prelatiloru nostrii bisericesci; se voru convinge si bunii compatrioti ai nostri magiari: cā cu forti'a si suprimerea simtiemintelorū instinctive nu'si potu ajunge scopulu neumanu fatia cu unu poporu otelitu in suferintie secularie.

La din contra inse, se bagamu bine de sēma, cā condusi de interese si respecte personali, — lasandu-ne pe dōra si pōte, cum suntemu camu ddati, preferindu individualitatea personala causei vitali, neingrindu-ne a avea organe apte, active si zelōse, care se pōta stā fatia-fatisiu cu ale regimului, a-sume cu inspectorii et consiliarii regesci de scōle, dēca prin urmare nu ne vomu socoti la de acestea, atunci inchipuiesca 'si ori-cine consecintiele compromitetōrie pentru prelatii nostri, inchipuiesca-'si sententiele opiniunei publice, inganarile, persifarile contrariloru nostrii si satisfactiunea celoru ambigui, — fatiarnici ai nostri! perfidi, tradatori, pre cari mai curendu sau mai tardiu, dar de siguru ii va ajunge Nemes'a! Am disu.

Ortodoxulu.

In locu de revista.

Sibiu, 25 Aprile st. n. 1879.

Scirile, precum si telegramele diartelorū atātu indigene precum si streine descriu in terminii cei mai alesi splendōrea si solemnitatea cu care au decursu in capital'a monarchiei serbarea iubilara a fericitei casatorii a Maiestatiloru Lorū. Ne-amu simti prea fericiti, dēca cu acēsta ocaziune amu putea constatā, ca acea serbatōre familiara a dinastiei domnitōre a fostu totuodata si o serbatōre de inpacare si infratire intre diferitele popōra ale acestei monarchii poliglote. Ori-ce alta amu putea dice, dar' a afirmā ca reprezentantii nationalitatiloru negermane si nemagiare s'au apropiatu de treptele tronului cu ānim'a inpacata si cu ochii scaldati in lacrimi de bucuria si multumire, pentru cā se isi esprime omagiele si felicitarile lorū cātra prea bunulu lorū parinte, ar fi nu numai neesactu, dar' chiaru neadeveratu.

Niciodata in decursulu celoru 30 de ani, cari au trecutu dela suirea pe tronul a imperatului Franciscu Iosifu I si in decursulu celoru 25 ani ai casatoriei Sale, popōrale monarchiei n'au fostu mai nemultumite si mai pucinu dispuse de a fi vesele. Ar fi o mare amagire, dēca amu crede ca cele ce se petrecu in Vien'a sunt fidel'a espressionu a sentimentelorū pe care le incēra in dilele acestea

diferitele nationalitati. De si lealitatea si patriotismulu lorū este mai pre susu de ori ce indoiala, totusi modulu lorū de a se bucurā este diferitu.

Se ne inchipuimu o numerosa familia de frati si sorori, care certati intre ei, se aduna pentru cāteva momente se felicite pe parintii lorū si apoi ērasi se despartu, ducēndu fiesce-care cu sine resentimentulu, antipathi'a si in casulu celu mai favorabilu o absoluta indiferentia fatia cu toti ceilalti. Asia ni se presentēdia noue serbatōrea iubilara din Vien'a.

In cātu privesce in specialu Marele principatu alu Transilvaniei si natiunile conlocuitōre, apoi nici chiaru optimistulu celu mai mare nu ar putea se afirma, ca cu ocaziunea acēsta ar fi potutu observā unu deosebitu entusiasmu.

Acēsta aparitiune este pōte surprindietōre si instreinatōre totuodata, dar' nici-decum neesplicabila. Se nu uitamu, ca din tōte provinciile monarchiei austro-ungare nici un'a nu este mai nefericita si intr'o situatiune mai exceptionala decātu Marele principatu alu Transilvaniei, despre care mai deaunadi delegatulu austriacu Ignatiu Kuranda a disu, ca elu a ajunsu a fi unu mitu. Natiunea romana, care este sacrificata, desmostenita si despretiuita, au ajunsu a fi cenusiotc'a imperiului, despre a carei esistencia d'abea se mai vorbesce, a carei voce este innabusita si desconsiderata chiaru atuncea, candu ea inplōra gratia si apelēdia la autoritatea parintelui ei, cā se o apere in contra nedreptatiloru ce i se facu. Intr'o situatiune nici decum mai trandafiria si mai favorabila decātu aceea a romaniloru se afla si confratii lorū sasii, cari si ei jelescu drepturile perdute si sunt amenintati de aceleasi pericole. Se nu se mire dar' nimenea, dēca nationalitatiloru din Marele principatu alu Transilvaniei le lipsesce entusiasmulu si li se innēca vocea tocmai si in astfelu de ocaziuni, candu ar trebui se se bucure si se se veselēca. Pentru celu inpilatu si nedreptatitu, cā si pentru sclavu, nu exista o serbatōre mai mare si mai frumōsa decātu aceea, candu elu pōte serbā victori'a dreptului asupra nedreptului, a libertatii asupra sclaviei.

Romania.

Diu'a de 8 Aprile, aniversarea dilei nascerei si a proclamarei A. S. R. Domnului, s'a celebratu, la orele 10 si jumetate deminētia, in sant'a biserica a Mitropoliei de catra Em. S. Mitropolitulu Primatu, inconjuratu de inaltulu cleru unu Te-Deum, la care au asistatu dd. ministri, autoritatile civile si militare, persōnele din suit'a A. S. R. Principelui Mostenitoru alu Svediei si Norvegiei, Es. Sa d. Baronu de Hadeln, maresialu alu Curtiei si siambelanu alu A. S. S. Principelui de Waldeck si Pymont, cas'a civila si militara Domnēscă si unu numerosu publicu.

M. S. R. Domnulu a primitu la Palatu felicitarile d-loru ministri, ale casei Sale civile si militare, si ale persōnelorū din suit'a A. S. S. Pincipelui Mostenitoru alu Svediei si Norvegiei.

Unu mare numeru de persōne s'a in scrisu la Palatu.

La orele 2 dupa amēdi s'a facutu o revista militara cu gard'a orasienēscă si tōte trupele din garnisōna. Trupele au fostu insiruite in ordine de bataia, incependu de la 1-iulu rōndu alu sioselei Kiselef. La 2 ore precisu a sositu M. S. R. Domnulu cu A. S. R. Principele Mostenitoru alu Svediei si Norvegiei calare insociti de unu numerosu statu majoru.

A. S. R. Dōmn'a impedicata de indispositiunea sa n'a potutu asista la acēsta serbare, la care a fostu fatia A. S. Princes'a Paulina de Waldeck in trasura deschisa a la Doumont cu d-nele si d-siōrele de onōre.

Dupa ce Altetiele Lorū Regale au trecutu pe d'inaintea frontului, in urarile cele mai caldōse ale trupe, s'au intorsu la rōndulu I langa ospelulu monetei, unde au primitu defilarea, care s'a sāversitu precum urmēza:

Gard'a orasienēscă.

Scōl'a militara.

Batalionulu de venatori.

Regimentulu I de linia.

Unu batalionu din alu VI de dorobanti.

Siēse baterii din regimentulu I de artileria.

O bateria din artileria teritoriala din Bucuresci.

Regimentulu I de rosiori.

Escadronulu de Ilfov din regimentulu 3 de calarasi.

Marsiulu colōnei s'a inchisu de escadronulu de gendarmi calari. Unu imensu publicu asistā la acēsta serbare militara favorisata de timpulu celu mai frumosu.

Dupa defilarea trupelorū, Altetiele Lorū Regale Domnulu si Principele Regale alu Svediei si Norvegiei s'au intorsu la palatu, unde au primitu defilarea legiuniloru din gard'a orasienēscă, cari in timpulu revistei se aflau insiruite pe ambele laturi in dealungulu calei Victoriei.

Sēr'a la orele 8 junimea universitara si unu mare numeru de cetatieni, cu musica in capu, cu face si stēguri, au venitu in curtea palatului sa s'ovatiune Mariiloru

I. S. R. Domnulu

principele Mostenitoru
S. Princesa Paulina

Sciri diverse.

— Capitlulu gr.-cat. romanu de Oradea-mare, inpreuna cu consangeni, cu ânima doiôsa anuntia adormirea in Domnulu a Magnificului si Reverendissimului

d. VASILIU NYISZTOR de Kápolnok,

canonicu alu bisericeii catedrale greco-catholica de Oradea-mare, in acestu timpu vicariu gen. capitulariu, abate cu titlulu preacuratei Vergure Maria de Czikadoru, archi-diaconu alu partiloru banatiane, asessoriu alu ss. Scaune consistoriale din Oradea-mare, Gherl'a si Blasiu, esaminatoriu pro-sinodal, membru alu cottului Bihoru, intrevenita dupa primirea cu pietate a ss. Sacramente ale moribundiloru, in urmarea unui morbu de cateva dile prin apoplezi'a de plumoni, in 20 Iuniu cur. la 8 ore sér'a, in anulu 68 alu vietiei, si 43 alu preotiei.

Dupa s. sacrificiu propitiatoriu alu liturgiei, ce s'au celebratu la 7 ore demâneti'a in 23 lun. cur. pentru repausulu eternu alu sufletulu adormitulu in Domnulu; remasitiile lui pamentesci au fostu duse in conductu solemn in aceeași di la 10 ore 'nainte de médiadi dela locuinti'a lui canonicala la bisericeii catedrala gr.-cat., de unde dupa terminarea oficiulu funebrealu indatinatu, au fostu asiediate spre repausu in cript'a bisericeii numite.

Oradea-mare 21 Aprile 1879.

In eternu memori'a lui!

— (Dio'a de 12/24 Aprilie in Sibiiu.) Punctu la 6 ore diminétia music'a militara a regimentulu de infanteria Nr. 31 traversandu stradele principali ale cetatii anuntia locuitoriloru, ca acésta di este di de serbatóre. In onórea dilei edificie publicé erau decorate cu stindarde in colorile casei domnitóre, ale imperiulu si ale natiuniloru conlocuítóre. La 10 ore se celebrá unu Te-Deum in bisericeii rom.-cath., la care asistara generalii cu suitele loru si autoritatile publice si civile. Pe la 11 ore Escel. sa inaltu preasantitul archiepiscopu si mitropolitu Mironu Romanulu pre langa o asistentia numerósa au celebratu in capel'a catedrala unu solemn Te-Deum, la care asemenea au fostu presenti generalii si autoritatile publice si civile, precum si membrii sinodulu archidiecepsanu in corpore.

Dupa amiadi la 2 ore in resiedinti'a mitropolitana a fostu unu prandiu diplomaticu, la care au luate parte 60 de persóne. La 5 ore s'au deschisu publiculu noulu parcu alu cetatii, care au fostu infintiatu in decursu de câteva septemani pe asia numitulu „Soldis“. Sér'a a fostu la teatru o representatiune de gala.

— (Unu actu de binefacere.) Cetimu in „Telegr. romanu“ urmatórele: Din incidentulu serbarei iubilarie de 25 ani dela fericit'a cununia a Maiestatiei Sale preagratosulu nostru monarchu Franciscu Iosifu I cu Maiestatea S'a august'a nóstra regina Elisabeta, carea se serbédia Joi, 12/24 Aprilie a. c. — Escelenti'a Sa d-nulu archiepiscopu si mitropolitu alu noulu Mironu Romanulu a trimisu pe calea oficiulu protopresbiterialu concernentu siesedieci flor. spre impartire in acea di intre seracii din cele trei comune bisericesci gr.-or. din Sibiiu, si alti siesedieci flor. a trimisu pe calea oficiulu comitatense alu Fagarasiulu, spre impartire totu in acea di si la cei nenorociti prin focu din comun'a Becleanu.

— (Tricolorulu romanescu persecutatu.) Procurorulu regescu ungurescu din Dev'a a facutu aratare la oficiulu comitatulu, ca subt conducerea protopresbiterulu greco-orientale din acelu orasiu s'ar fi aflatu la o processiune bisericesca intre praporii bisericeii si unu stégu nationalu romanescu. In urma acestei aratari vice-comitele a si facutu pasii legali pentru cercetarea acestei calcaré a legii unguresci, care in imperiulu St. Stefanu opresce ori ce altu stégu care nu va fi in colorile: rosiiu-albu-verde.

— (Atentatele in Russi'a.) In intervalulu dela 8 pana la 11 l. c. s'au intemplatu in Kiew cinci atentate si a-nume s'au comisu doué incercari de omoru asupra prefectulu politiei generalulu Certkow, una asupra comandantulu pietiei Hübnet si doué asupra a doi functionari superiori ai politiei; inse nici una din aceste incercari n'a reusitu. Dupa cele d'anteiu doué atentate asupra generalulu Certkow, comandantulu pietiei din Kiew, Hübnet, arestá o multime de persóne de tóte clasele si verstele. In urm'a acestora, elu primi o scrisóre anonima, prin care se cerea liberarea celoru arestati, amenintandu'lu in casulu contrariu cu mórtea. Hübnet nu se inspaimenta prin acésta, ci din contra ordoná a se face inca si mai multe arestari. Atunci elu primi o a dou'a scrisóre, in care se dicea numai

music'a a intonatu imnulu nationalu si aclamatiuni entusiaste au salutatu pe Altetiele Loru.

La órele 8 si jumetate M. S. R. Domnulu cu A. S. R. principele Gustavu si A. S. Principea Paulina in trasura, strabatendu calea Victoriei, frumosu iluminata, in urarile calduróse ale imensei multimi, au mersu la teatrulu nationalu spre a asistá la representatiunea populara pregatita cu ocaziunea acestei dile memorabile de primari'a capitalei.

Altetiele Loru au fostu intemperate la intrare de dd. membri ai comitetulu teatralu.

La intrarea Altetieloru Loru in logea cea mare Domnésca, totu publiculu s'a radica in picioére, salutandu-le cu celu mai viu entusiasmu.

Orhestr'a a cantatu imnulu nationalu, dupa care a urmatu representatiunea feerica, Féta aerulu.

Altetiele Loru pe la órele 11 si jumetate s'au intorsu la Palatu, si stradele resunara inca pana tardiu de strigatele de bucuria ale populatiunei, exprimandu partea ce luá la acésta aniversare scumpa Romaniloru.

Cu ocasi'a serbarei dilei de 8 Aprilie, M. S. R. Domnitorulu a emis urmatórele inalte ordine de di, unulu asupra gardei si altulu asupra armatei:

Gardisti.

Candu am trecut Dunarea cu tóta armat'a, gardei nationale i-am incredintiatu sigurantia Statulu si a Tronulu.

Voi ati respunsu pe deplinu increderii Mele si asteptariloru tiei: disciplin'a, ordinea si devotamentulu ce ati aratatu, in aceste timpuri grele, au doveditu odata mai multu, cá atunci candu interesulu tiei o cere, ostire, militii si garda nationala nu facu decatu unu singuru corpu, insufetit de aceeași dorintia, implinirea datoriei, misicatu de acelasi simtiementu, devotamentulu catra patria.

Constatu acésta cu fericire si multiamescu din ânima gardei nationale din tóta Romani'a; ve multiamescu vóua gardisti ai capitalei, cari representati aici intrég'a institutiune.

Gardisti.

Amu alesu dio'a de 8 Aprilie cá se ve exprimu simtiementele mele, fiindu cá acésta data 'Mi amintese dio'a, candu natiunea in unanimitate a pusu basele nóuei sale organizatiuni politice, si a ridicatu susu stindardulu Romaniei.

Strinsu uniti inprejurulu acestui stindardu, 'l-amu potutu aperá cu taria in evenimentele din urma. Sunt dara adancu convinsu, cá si de acum inainte vomu lucrá ast-felu, încátu se asiguramu viitoriulu scumpei nóstre patrii, si se facemu cá nimeni se nu se mai indoiasca de densulu.

Patriotismulu nostru, iubirea de tíera a tuturoru Romaniloru 'Mi sunt cea mai poternica chideasia ca ve voiu intalni totu-d'aun'a pe calea onórei si a datoriei.

Datu in Bucuresci la 8 Aprilie 1879.

Carol.

Oficieri, sub-oficieri, caporali si soldati:

Sunteti pucini la numeru in acésta revista, cá-ci mare parte din camaradii vostri de arme, dupa gloriósele obozeli ale resboiulu, care a ridicatu poporulu romanu la inaltimea vechiei mandrii si in nóu'a poses-iune romanésca Dobrogea, unde ducu cu multu devotamentu si abnegatiune, sarcin'a ce tíer'a le-a impusu. Cu ocaziunea acestei dile am tinutu se ve vedu, si spunendu-ve vóue, se cunósca armat'a intréga, cá purtarea demna ce ati avutu in celu din urma resboiu, si greutatile ce ati sciutu se infruntati cu atáta taria, au datu si tiei si Mie prob'a cea mai vie de incredere ce trebue se avemu in viitoriulu armatei romane.

Fiti cu totii tari in acésta credintia. Puneti tóta staruinti'a cá in timpul pacéi, prin instructie si disciplina, se aduceti o nóua taria armatei, si se castigati titluri noi la recuosciinti'a tiei si la increderea Siefulu si Domnitorulu vostru.

Datu in Bucuresci in 8 Aprilie 1879.

Carol.

Corespondentie particulare ale „Observatoriulu“.

— Dela Orasteia ne veni spre publicare adress'a ce urmédia aci, in care inse unulu din ddni adressati nu este numitu.

„Pré Onorate Domnule Dr.!

„Comitetulu parochiale alu bisericeii gr.-or. din Orastia a urmatu cu viu interesu lupt'a portata de D.-Vóstra in Universitatea natiunei sasesci pentru esoperarea unei dotatiuni la scól'a nóstra din Orastia, care mai de multi ani recusesse la Universitate — inse fara de resultatu — pentru unu astfelu de ajutoriu.

De si lupt'a a fostu asia de neegale, totusi resultatu a intrecutu departe asteptarile nóstre, si acésta avemu de a multiami singuru si numai agerime, zelulu neobositu si resolutiunei aceleia neclatite, ce ati desvoltatu pe aren'a de lupta alaturea cu colegulu D.-Vóstre Domnulu Dr. Avramu Tincu.

Patrunsi de sentiulu de admiratiune si recoscientia, venimu a Ve esprimá Pré Onorate Domnule Dr. viile si adencile nóstre multiamiri, precum si dorinti'a nóstra ferbinte de a Ve vedea inca multi ani in sfulu luptatoriloru nostrii.

Primiti asecurarea deosebitei nóstre stime cu carea avemu onóre a remané.

Orastia, in 21 Aprilie 1879.

Ai Onoratu D.-Vóstre

plecati

Presiedintele comit. paroch.

Joanu Mihaiu m. p.

Nicolau Barsánu,

preot. notariu.

atáta: „Prin acésta esti condamnatu la mórte. — Comitetulu esecutivu.“ Dupa cum diseramu, atentatulu, incercatu curendu dupa acésta, nu reusí. Hübnet s'a rugatu inse se i-se primésca demissiunea.

— (Argintari'a reginei din Angli'a.)

Inainte de plecarea reginei Victori'a la Itali'a s'a facutu unu inventariu despre argintari'a sa si s'a constatat cu acésta ocaziune, ca valórea ei trece preste sum'a de 1,800.000 livre sterline. Un'a din cele mai frumóse bucati este unu paunu din Indi'a, facutu din nestimatele cele mai rare, si scaunelulu lui Tippo, ce are form'a unui capu de tigru cu dentur'a de cristalu si cu limb'a de aur massivu.

— (Merele.) O analiza facuta cu mare ingrijire au datu cá resultatu, ca merele continu o cantitate de fosforu cu multu mai mare decátu ori care altu fructu, si ca acésta specie de póme pentru ómenii cari sunt fórté multu ocupati cu lucrari spirituali si ducu o viatia sedentara, le sunt fórté priincióse. Ele sunt cu atátu mai multu de recomandat, de órece afara de fosforu, care este nutrementulu creeriloru omenesci, ele mai contnu si o considerabila cantitate de ocsigenu, care apara pe omu de galbenare, insomnie si morburi de piele.

Conversatiuni asupra traducerei cartiloru nóstre bisericesci.

(Urmare.)

Din cele 50 de capete ale Genesei, traduse de J. Eliadu deteramu in Nrii precedenti cá modellu numai trei; credemu inse ca atáta e de ajunsu pentru literatii nostrii, cá se si póta formá una idea despre cum voiá repausatulu nostru helenistu se fia tradusa Bibli'a sacra, „Cartea cartiloru“. Literatorii si anume barbati de specialitate, philologii, exegetii, criticii nu voru stá numai acilea, ci voru cercetá totu ce a tradusu densulu din Biblia; si nu voru trece cu vederea nici aprig'a polemia, aspr'a critica si anticritica, la care se dete ocaziune prin acea traducere, in semestrulu I din a. 1858, intre ambii barbati, acuma inpeati definitivu la acelasu Locu, Chiriarchulu Andreiu br. de Siaguna in „Telegrafulu romanu“ si Joanu Eliadu Radulescu in studiulu seu titlatu „Biblicele“ (Parisu, 1858 Iuniu 25 st. v. pagine. 81 form. lexic: tipariu desu). Chiriarchulu denegá unui mirénu orice dreptu de a traduce scripturile sacre, ilu facea si omu ignorantu; acésta éra din partea sa isi apará dreptulu cá crestinu orthodoxu, disputá orthodoxy'a adversariulu seu si aflá cá „Telegrafulu“ pórtá unu limbagiu din cele mai nespalate, precum de es. in Franci'a „nu se aude nici in locurile cele mai peatósé (pag. 75). Se intielege usioru, cá Eliadu scapatu abia dupa 8 ani de exiliulu celu mai dorerosu, cu socia, cu 7 prunci si 8 mii de galbini datorii, venitu in cas'a si mosiór'a sa dela Bucuresci, devastata de cazaci inca dela 1849 si casele prefacute in grajduri de cai, simtise si mai amaru lovitur'a venita lui in acelu modu si inca tocma dela Sibiiu, cu care simpathisase din anii juniei. Dara se le lasamu aceste biografiiloru; scopulu nostru mai departe cauta se fia a cunósce, cum se adopera Eliadu a'si justificá modulu de a traduce scripturile sacre. Acésta o face densulu in Biblice. Materi'a este din cele mai serióse si in adeveru scientifica; sciindu inse noi, cá aceste lucrari ale lui Eliadu dupa 21 de ani abia se mai afla ici colea in mani fórté pucine, si cá generatiunile mai dincóce n'au de unde se le cunósca, in aceste dile de periculu supremu pentru limb'a nóstra amerintiata chiaru si la altariile nóstre, pentru placerea literatiloru juni vomu reproduce câte ceva si din aceste comentarie. Cei ce se voru apucá de traduceri din nou, le voru citi pe tóte.

Versiunea quellor Septe deci adoptatá de Biserica Resáritulu si quare este quea mai puçinu contradictoriá doctrinelor mosaice, se scie quó s'a tradus in Alexandria subt Ptolemei.

Aquesti Septe deci de babáti furó toti hebrei, quaror limb'a hellenicá le éra stráiná.

Limb'a iârósi hellenica in aquea epochá incepuse in scaderea sa si nu mai aveá precisia si atticismul limbei lui Platon si Demostene.

Asá hebraismii que intrudusseró traducétorii si limb'a hellenicá decácutá, si scrisá de straini, furó dóe cause mari que adusseró multe versete a deveni fórté obscure si neintéllese. — Qoci nimicu nu é mai a nevoie de intélles cá o scriere pliná de sollicitisimi si in quare regulele syntaxii nu sunt observate.

Cu tóte aqueste, de si fi cá o neplacutá împregiuráre intémpinul aqueste, pe de alta parte ánsé n'avem de quát a ne ferici de densus, quóci singur invederédá autenticitatea primitiveloru originale hebraice din aquei timp.

Appesám assupra aquestei expressii, quóci Biblice hebraice din timpii nostrii nu sunt de quát queea que au lassat cast'a phariseaná, urmatorilor lor Hebrei que nu inbraçisaró doctrinele esseneene si christiane, dupó

cum au fost făcut primii Apostoli și martiri eși din Iudea.

În Israel, că pretutidenea, eră doē mari partite, unul al queller que stârnuia à se respecta și spiritul și littera institutiilor lui Moysē din quare esia tot d'auna prophetii, și altul que sub velul formelor și al litterei nu mai que întunecă mintea, depărta pe quāt putea spiritul que singur vivifică; și schimbă doctrinele și politic'a după împregiurări; unul adicō patriot și progresiv, que stârnuia întru à se împlini dreptatea quea drepta, și altul que se vindea la ori-que putere que venia spre a stôrce și à degradă poporul, fiã interioră cã a Regilor, fiã exterioră, cã quea babyloniana, cã a lui Alexandru și a Ptolemeilor, și infine cã quea romanã. Primul partit conservã Biblia exactã după cum s'a lasat dela Moysē și urmatorii lui; quel d'al doilea o prefăcã pe quāt se putea spre a 'și legitimã calcãrile și abuzurile: Primul partit patriot și progresiv urmō în fine după Christu, îi adoptō doctrinele și deveni chrestin; quel d'al doilea îl persecuē, și nu remase de quāt cu littera (prefăcutã și aquea) institutiilor lui Moysē; adicō numai cu formele de dinafarō, fãrō sã le mai remãie nimic din aqel spirit que produsse eroii primitivi profetii. Macabeii, și ênsuri pe Christu. Versiunea queller Sêpte dēci și după ordinea chronologicã, și după doctrinele que coprinde, se vede pretutidendi purã de aluat pharisian.

Aqueast'a se va îndevertã mai pe larg în citirea Biblii întregi, ori quarui se va occupã à confruntã și à comparã din verset în verset diversele versiuni cu a queller Sêpte dēci que nu forō nici pharisei, nici îndoctrinãti cu dōgme babyloniene, ci curați Israeliți, și din bãrbați quei mai competenți în aquea epochã în historia și litteratura și doctrinele lui Israel.

Precum darō aquei bãrbați qua sã conserve originalitatea aquestei mari opere, nu avurō atãt în ainte stylul și regulele limbei hellenice în quare traducea, quāt geniul limbei hebraice que îl întypãrîrō în limb'a Alexandriei, și doctrinele adeverate alle pãrinților lor mai nainte de apostasia regalitãtii; asemenea și noi nu ne occupãm atãt de styl și de regule gramaticali, quāt de a dã pe quāt se pōte o idee mai exactã și de versiunea queller Sêpte dēci, și de maniera cum se esprimã scriitori Iudeei dela Moysē pînã la ultimul din prophetii.

Ansē fiind quō aqueast'a pōte sã aducã sî în limb'a romãna înțellesul multor versete forte obscur; de aquea consacrarōm la capêtul fiãquãria cartii ôre-quare note destinate spre à lamuri textul pe ori unde s'ar parē obscur din caus'a solicismilor și a syntaxiei, și quare vor facee tōte în preuna o opera sau un volum în parte, cu totul profan; quōci după parerea nôstra, o carte cã Biblia nu suffere în corpul seu note și comentarii: pentru quō quine catã aflã singur și quine bate sperã i se deschide.

Totu în favōrea priceperii textului, vommu cuteđã pe allocurea à dã și ôre-quare notiții historice despre credințele, moravurile, datinile și legile aquelor timpi primitivi sau patriarchali, que singure sunt proprii à îndevertã sensul multor versete și capitole que ar putea pãrē la unii contradictorii sau scrise cu ôre-quare ușorêtate.

A arãtã ansē quea que în adevèru a fost Moysē, quare a fost scōla și doctrinele religiōse, morali și politice que fãcurō mai àntēiu educația și închiarō viați'a populului hebreu cã națiō, aqueast'a nu este de quadrul aquesor note, și cu atãta mai puçin de al precuvêntãrii. Aqueast'a ne ammu reservãto în tractatul de historia universale în quare ne occupãm de mai mulți anni, și unde pe lûngō queialți popoli ai Asiei antice întrã și populul hebreu, cu legiutorul seu.

Trimitem dar pe cititorul que va dorì à se lumina mai bine asupra aquestui obiect ca al treilea și al patru lea volum al historiei universale que ne propunem à publicã, de ne vor ajutã împregiurãrile, după cum ne a ajutat Dumneđeu întru à o elaborã.

Incepem dar comentariile: (Va urmã).

Bibliografia.

Ni se cere de cãtra unii lectori ai nostrii, anume din Moldov'a, cã opulu biograficu:

Archiepiscopulu și Metropolitulu Andreiu baronu de Siaguna.

De Nicolau Popea, archimandritu și vicariu archiepiscopescu, opu premiãtu de consistoriulu respective sinodulu archidiecesei orthodoxe romane a Transilvaniei, Sibiiu, tipariulu tipografiei archidiececane, 1879, se'lu anuntiamu mai pe largu, cã se se dea ocaziune de a'lu cunōse mai de aprōpe.

Modulu mai usitatu de a informã pe publicu despre orice productu literariu sau scientificu, este recensiuena, reproducere de pericope din trensulu (dupa legi, numai în coprinu cã de 1 cōla), sau si critic'a. O carte inse de valōrea acesteia cere pentru ori-care din aceste moduri timpu de ajunsu, spre a o citi cu tōta atentiunea ce merita coprinulu ei, cã si publiculu pe care voiesci a'lu informa. Unu opu care se întinde pe 387 pagine, formatu 8-vo din cele mai mari, alu carui scopu este a infaciosiã în cercuri cãtu se pōte mai largi viați'a si faptele unui barbatu din cei mai eminenti în bisericã si în statu, totuodãta de o influentia decisiva asupra destineloru natiunei nôstre, pre cãtu se afla ea în cãteva provincii ale monarchiei, — unu opu cã acesta se recomanda elu insusi, fōra cã se aiba trebuintia de asia numite reclame; era celu ce s'ar incumata se'i faca analis'a, va simti necessitatea imperiōsa a se luã dupa acte si documente, era de opiniuni unilaterali a se ferì din respoteri.

Din partea nôstra dicemu asta-data doritoriloru de a'si castigã acēsta carte numai atãta, cã fōra infor-

matiunile ce dã ea, nu potu cunōse, mai alesu starea cea trista în care se aflã, anume biseric'a orthodoxa romana pãna în a. 1847, si cu atãtu mai puçinu progressele relative rapedi si totusi sigure, facute de atunci încōce, pãna ce se mutã la cele ceresci mitropolitulu Andreiu. Una din trasurile caracteristice ale acestui opu este si nobilele sentimentu de gratitudine ce respira de pe fiacare pagina, ceea ce face auctorului cea mai mare onōre, anume în aceste timpuri, candu se pare ca si cum terminulu gratitudine ar fi stersu din vocabulariulu generatiuniloru moderne.

Porretulu mitropolitulu Andreiu dupa unu modellu genuinu, cum se pare din ultimii ani ai vietiei, pusu în fruntea cartiei, insocitu de Fac-simile, este executatu si nemeritu forte bine, în institutul Rommler et Jonas la Drezda.

Cartea cu portretulu costa 2 fl. 50 cr. v. a. sau 7 lei n.

— A esitu de subtu tipariu si se afla de vendiare la W. Krafft în Sibiiu „Ciard'a alba“, naratiune poetica în 5 canturi de Theochar Alexi. Pretiulu 20 cr.

— Din fisica experimentalã, de invet. Em. Andreescu, mai aflandu-se pucine esemplare pentru a se potē pune o noua si corēsa editiune sub tiparu — cãtu mai curendu; se pōte capeta — atãtu la autorulu în Beregeșu, cãtu si la Redactia „Predicatorulu Sat. Rom.“ în Gherla si la librari'a dlui W. Krafft în Sibiiu cu pretiulu scadiutu de 15 cr. esemplariulu.*)

E. Andreescu.

Atheneulu romanu.

Ciocii vechi și ciocii noi.

(Conferenti'a domnului Marianu).

Sambata, la 3 Febr., succesulu d. Marianu a fostu deplinu. Si astadi ocupandume de conferenti'a domniei sale, 'mi place se înregistrediu acestu succesu, si se reamintescu unu suveniru placutu.

În cartea sa „L'Art de la lecture“ Legouvẽ a disu: „Avec de l'esprit et de l'art de bien lire, vous ferez la meilleure des conferences“. Ascultandu pe d. Marianu, am simtitu cãtu e de adevèrata idea lui Legouvẽ.

Unuia din acei cari au aplaudatu mai multu conferenti'a sa, d. Marianu va permite o usiōra critica.

D. Marianu ne-a spusu cã a venitu se ne vorbēsa „luandusi ànim'a în dinti“. D. Marianu, suindu-se la tribuna i era frica, se cam sfiã . . . de cine? de ciocii, negresitu. Dar în sferisitu s'a devotatu, ni 'i-a aratatu cu degetulu. Ciocii au remasu muti . . . D. Marianu se speriasu în vanu, si de la primele frase fric'a sa a disparutu în aplausele unanime ale Atheneului.

Cãtu despre mine, marturisescu cã 'mi place multu mai multu se 'mi 'nchipuescu si se ascultu vorbindu pe d. Marianu cu surisulu si cu ànim'a pe budie, decãtu cu ànim'a în dinti.

Ciocoismulu e unu reu, unulu din viciurile cele mai periculōse; cã-ci dupa cum cu dreptu cuventu ne spuse d. Marianu: „Ciocoiulu e servilu si lingusitoriu cu cei mari de cari are interesu, mincinosu, spionu si tradatoriu, intrigant si calomniatoriu, egoistu si ingratu, ambitiosu numai din calculu, umilitoru pentru cei mici umilitu cu cei mari, arogantu, viciosu, crudu si cumplitu.“

Ast-felu fiindu, d. Marianu ilu bicuiescu cu agerime de spiritu, cu indignatiune si cu multa putere de imaginatiune . . . cu prea multa pōte; cãci în cursulu conferintiei intalnimu o prea mare bogatia de epitete, cari de cari mai infiorãto . . . o lista de tōte viciurile, cari tōte se reducu la nemuritōrea descriere a lui Heliade:

„Individe cu ochi de vulpe, cu ghiare de cotoiu, „dēca nu potu avea de tigru, cu gesturi da maimutie.“

De unde ne vine acestu reu? D. Marianu ne spune: „A fostu scrisu, se vede, cã si noi se avemu se suferimu dupa urm'a stramosiloru nostri“. Pecate stamosiesci: d. Marianu se explica: pecatele fanariotiloru. Grecii dar au coruptu pe Romani. Fara Greci Romanii aru fi conservatu tōta candōrea vietiei patriarchale, tōta generositatea vitejiei, tōte calitãtile si tōte farmecele nobilei loru origine.

Èca ce crede d. Marianu.

Mai antaiu se ne punemu de acordu asupr'a unui punctu:

Tōte pecatele fanariotiloru, cari, dōmne feresce nu sunt pecate stramosiesci, nu au potutu sdrobi sentimentele generōse în natiunea romana, nu 'i-au potutu corupe, nici virtutile, nici valōrea ei. Ap'a trece, pietrile remanu.

Acēsta constatata, scimu ca sunt unii cari credu si respandescu acēsta idee, ca Romanii nu sunt de locu responsabili de viciurile ce, cu regretu trebue se marturisiru, esista în tōte treptele societãtii.

De suntemu luesuosi, sunt de vina Francesii.

Daca se intempla cã adese-ori tieranulu se'si cheltuiasca timpulu la cãrciuma si paralele pe vinu — sunt de vina Muscalii.

Daca se prindu Romanii cu ghesiefturi, striga cã i-au invetiãtu Ovreii.

Daca au fostu si sunt multi ciocoi, — sunt de vina Fanariotii.

La tōte acestea voiu dice: Sunt de vina romanii. E bine, mai nainte de ori-ce, se avemu consciint'a slabiciuniloru nôstre. Se nu mai cautamu circumstație atenuante, cari nu inblandiescu reulu.

*) Prea stimãtii dd. redactori dela celelalte jurnale romane din patria, sunt cu respectu rogati, a reproduce aceste pucine struri. Autorulu.

Avendu tōta mandri'a calitatiloru nôstre, e bine se avemu tōta umilitatea defectelor.

Din punctulu de vedere istoricu e adevèratu, cã Phanariotismulu a fostu pōrt'a prin care a intratu ciocoismulu. Din punctulu de vedere filosoficu suntemu noi insine responsabili.

Ciocoismulu nu e numai la noi. Ciocoi sunt pretutidendi si nicaieri. Sunt pretutidendi, cã-ci în totu loculu si în totu timpulu lingusirea si dissimulatiunea s'au incarnatu în typuri, pe cari moravurile si traditiunile fiacarei tieri le-au facutu originale.

Numesce'lu Tartufu sau Ciocoiu, fondulu e acelasi, — nu sunt nicaieri, cã-ci, deghisati sub mii de forme, cu greu îi cunosci, si mai adese-ori se ascundu sub forma atatu de atragãtoare a omului de meritu.

Domnulu Marianu dice bine: Nimicu mai greu decãtu a defini pe ciocoiu. Voiu adaugã: nimicu mai greu decãtu a'lu cunōse.

Domnulu Marianu pare ca crede contrariulu: „Fia-„care din noi, fara se fi fostu la scōla ciocoismului, „cunōscemu cãtu de colo pe ciocoiu. De intri în vorba „cu densulu, ilu asculti cu placere, — cã-ci e fascinatoriu „ciocoiulu; — dar' dupa ce te desparti de elu, nu te „poti opri de a esclama cu ôre-care dispretiu: Ce mai „ciocoiu si asta!“

„L'ai veditu din vorba cã'i ciocoiu, ilu cunosci dar' lesne.“

Dēca s'ar cunōse asia lesne ciocoiulu, n'ar fi pe jumetate periculosu cum este. La ce 'i-ar mai servi tōta art'a, la ce i-ar mai fi buna masc'a ce pōrta, candu dintr'o vorba 'lu ai cunōse! Ciocoiulu e greu de cunoscutu si de cãte-ori, vorbindu cu unu ciocoiu, nu mi s'o fi intemplatu se dicu: „Ce omu de trēba e asta!“

Dupa ce a descriu pe ciocoi cu ingrozãvitōre colori, împrumutandu cu multu gustu nemerite citatiuni din Eliade, d. Marianu s'a ocupatu de romantulu lui Filimonu: Ciocoi vechi si noi. Într'o analiza facuta cu o adevèrata arta, a aratatu pe ciocoi în actiune în typulu lui Dinu Paturicu, eroulu romantulu. Dandu o forma viua adevèruriloru ce vrea se demonstre, le-a facutu simtite tuturor, si gratie meritulu descrieriloru lui Filimonu, gratie gustulu cu care citatiunile erau alese, gratie unui adevèratu talentu de a citi bine, care nu lasa în umbra nici unulu din meritele citatiuniloru, conferinti'a a fostu cãtu se pōte de placuta.

E în tot-d'auna unu adevèratu farmecu de a potea trai cate-va momente cu viati'a trecutulu. Pentru multi dintr'aceia, singurele romantie cari au farmecu, sunt romantiele istorice. Ne pare ca trecutulu a fostu scutitu de miclele miserii cari facu viati'a de adi atãtu de prosaica. Imaginatiunei i place se ratacēsa cu ideile de cavalerismu, de iubire, de generōsa esaltatie, cari nu mai sunt ale timpuriloru presente.

Printre brum'a ce acopere trecutulu, ne place se audimu cãte unu ecou de iubire alu vremiloru de atunci; ne place se urmamu o aducere aminte, care nu ne vorbōse decãtu de luesu, de voluptate si de viatia facila.

(Va urmã).

Cursulu monetelor în val. austr.

Vien'a, 23 Aprilie.

Galbinii imperat. de auru	fl. 5.55 cr.
Moneta de 20 franci	9.35 „
Imperialu rusescu	9.58 „
Moneta germana de 100 marce	57.65 „
Sovereigns englesi	12.— „
Lira turēscã	10.58 „
Monete austr. de argintu 100 fl.	—.— „

Cursuri de Bucuresei în Lei noi (franci).

22 Aprilie.

Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	l. 102.3/4 b.
Împrumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	102.1/2 „
Obligatiune de împrumutu dominiãle din 1871 cu 8%	100.— „
Creditu fonciariu (hipot.) ruralu cu 7%	94.1/2 „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%	87.1/8 „
Împrumutulu municipale non (alu capit.) din 1875 cu 8%	97.— „
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	178.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	30.70 „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	86.— „

„Albin'a“ institutu de creditu si de economii în Sibiiu, strad'a Baier Nr. 1 primesce

Depuneri spre fructificare

cu 6% pre langa conditiunea ridicãrii normale în stãtute, si

cu 6 1/2% sub conditiunea de a se anuciã institutuliu ridicãrea depunerii cu 6 luni înainte.

Depunerile facute pãna astadi cu 7% se voru fructificã dela 1 Iunie 1879 incolo numai cu 6 1/2%, cu exceptiunea acelora, a caroru ridicãre este pãna astadi anuciãta; cã-ci fructificãrea acestora se continua cu 7% pãna la diu'a în care espira terminulu de anuciãre. Sibiiu, 18 Aprilie 1879.

(70) 2 - 2 **Directiunea institutuliu.**

UMRATH & COMP. in PRAG'A,

fabricanti de masine agricole

se recomanda prin specialitãtiele lor, renumite prin esecutarea loru forte solida, umbletu usioru, productivitate mare si treeratu curatu a

Masineloru loru de treeratu de mana si cu verteju

dela 1 pana la 8 poteri de cai seu boui atatu locomobile catu si stabile. Mai în colo fabricam în marii diferite si de o constructiune probata:

Ciururi pentru bucate, taiãtoare de paie, mori pentru sdrobitu etc. etc.

Catalōge ilustrate în limbã patriei, se tramitu gratuitu si franco.